

MEDELSKABETS TIDSSKRIFT

Nr. 5 - 79. årg

15. april 1958

INDHOLD

Landvinding
i Holland]

Et mærkeår i Thy

Produktionen
af tørvestrøelse
i 1957

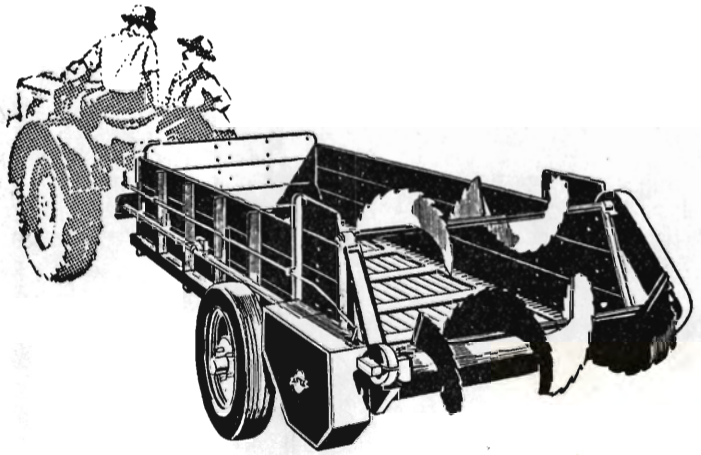
Litteratur

Oplag: 19.300

SOLUS betyder enestående

*Køb
en*
SOLUS

STALDGØDNINGSSPREDER

**Hvorfor er en SOLUS staldgødningsspreder enestående?
Fordi den er utrolig alsidig.**

De kan bruge den:

- til udspredning af naturgødning,
- til udspredning af råkalk og mergel,
- til snitning af grøntfoder til ensilering,
- til læsning af roer i jernbanevogn,
- til opsætning af roebatterier på marken,
- til hjemkørsel af hø, korn m. m.
- som tohjulet landbrugsvogn,
- som selvaflæsser af roer, kartofler m. m.

De får 8 maskiner i een SOLUS staldgødningsspreder. —
Flere nye tekniske forbedringer af største betydning på de nye
1955 modeller. Læs alt om den mest alsidige maskine i dansk
landbrug i vor udførlige, illustrerede brochure, der tilsendes gratis
fra

H. SØNDERBY & Co.
TARM . MASKINFABRIK . TLF. 16 - 34 - 179

SOLUS betyder enestående

GENERAL MOTORS AUTOMOBILER
Lager af gode, brugte vogne

PETER HENRIKSEN

DUMPEN 12-14

Telefoner 1250-1251-1252-874 Rigstlf. 4

VIBORG

Stort autoværksted . Malerværksted . Fabrik for cylinder service
Diesel autoelektrisk afdeling . Lager af reservedele og tilbehør

Stenstrup og Odense teglværkers kontorer

Steenstrup - Telefon nr. 19

Prima drænrør

... sikrer Deres
afgrøder mod tørke
vander uden pasning 4-8 timer.
Leveres i alle størrelser.
Billig i drift. Gunstige betalingsvilkår.

A. FEDDERSEN Ing.

Øster Farimagsgade 75, Købh. Ø.
Telf. Tria 3701.

Indhent tilbud nu

Repræsentant for Jyll.: S. Sørensen, Brande, telf. 93.

A/s Hedehus- Teglværket

Telefon
Hedehusene 2.

Alle teglprodukter,

herunder drænrør.

Kalk og
kalksandsten.

Ståltegl- og
strengbeton-
produkter.

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

NORMRØR

med garantimærket Δ
Imprægnering
Brøndrør

Dansk Brandforsikringsselskab

»VERMUND«

af 1904 - gensidigt selskab
Bygninger og løsøre
Virkefelt hele landet

Hovedkontor: Banegaardsplads 4, Aarhus

Brug **RANDERS
REB**

Aktieselskabet

GYRO

Skive Jernstøberi
og Maskinfabrik

KVÆRNSTEN

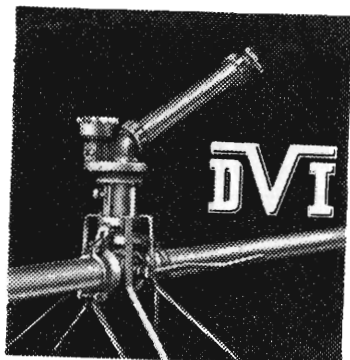
Løsgående og stærke kvalitetssten

A/s MØLLESTENSFABRIKEN 'ENGSKO'
Strømmen - Randers - Telf. 651

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade . København K.

VANDINGSANLÆG

med Kanoner eller Sprinklers

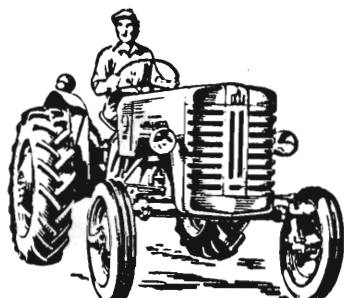

DANSK VANDINGS INDUSTRI

Snoghøj, Fredericia

Tlf. Erritsø 128

FARMALL B-250

vægtoverføring
universal ophæng

Aftal demonstration med:

INTERNATIONAL HARVESTER

KØBENHAVN - HORSENS

Su *9200

Telf. *2 53 99

OTMA

SKANDIA jordbrugskalk —

SKANDINAVISK KALK & KRIDT I/S

Aalborg: telefon 2 92 55

Værket: telefon Sdr. Tranders 110

Alt i cementvarer.

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer

Tjæreborg Cementstøberi,

Hurtig levering

Telefon 21

Reel betjening

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1559 . 1560

Brunkul - Mergel - Kalk

Midtjydsk Brunkul Industri

Tlf. Kølør 28 x

Katrinebjerg Teglværk

Tlf. Hejnsvig 17

Mursten - Drænrør

Aarhus Privatbank

Aarhus

Stiftet 1871

København

AERGLIT

DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 5

15. april 1958

79. årg.

udgår 16 gange årligt og sendes til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Redaktionsudv.: Afdelingsl., skovrider B. Steenstrup (formand), forstand. N. C. Nielsen og overingeniør N. Venov. Redaktør: H. Skodshøj. Tryk: Carlo Mortensen, Viborg.

Indhold: Landvinding i Holland. — Et mærkeår i Thy. — Produktionen af tørvestrøelse i 1957. — Litteratur. — I få ord.

Forsiden: En meget fin lærkebevoksning plantet ca. 1913—14 ved Kongenshus.

Landvinding i Holland

Milliardbeløb investeres i indvinding af land
fra Zuidersøen

Af Har. Skodshøj.

Landvindingsarbejdet i Danmark har indtil for en menneskealder siden fortrinsvis samlet sig om hedeopdyrkningen. 800—900.000 ha hede er i denne periode forandret til dyrket jord eller skov. Bortset fra enkelte forsøg i det 19. århundrede på inddæmning og afvanding af lave fjordarealer navnlig langs Vestkysten og Limfjorden, forsøg der næsten alle mislykkedes, har sådanne landvindingsarbejder kun været foretaget i begrænset omfang før de egentlige landvindingslove af 1940. Senere har de til gengæld også fået den allerstørste betydning.

Holland har det anderledes. En tredjedel af Holland har alle dage ligget under havets overflade. Fik floderne fra det indre Europa — først og fremmest Rhinen — frit løb, og de kunstigt byggede volde mod havets angreb tænkes fjernet, ville det Holland, der i nogle århundreder har været kendt, som det mest intenst dyrkede land i Europa, hovedsagelig kun være et sumpland, uegnet til mennesker at leve i — og for.

Hemmeligheden ved det nuværende Hollands eksistens er, at det altid har tænkt ind i fremtiden, lagt planer for fremtiden og bygget for fremtiden, som det er sagt så rigtigt på en mindsten ved afslutningen af Hollands største kulturtekniske bedrift bygningen af spær-

redæmningen tværs over Zuidersøens gab: Et folk, der vil leve, må bygge på sin fremtid.

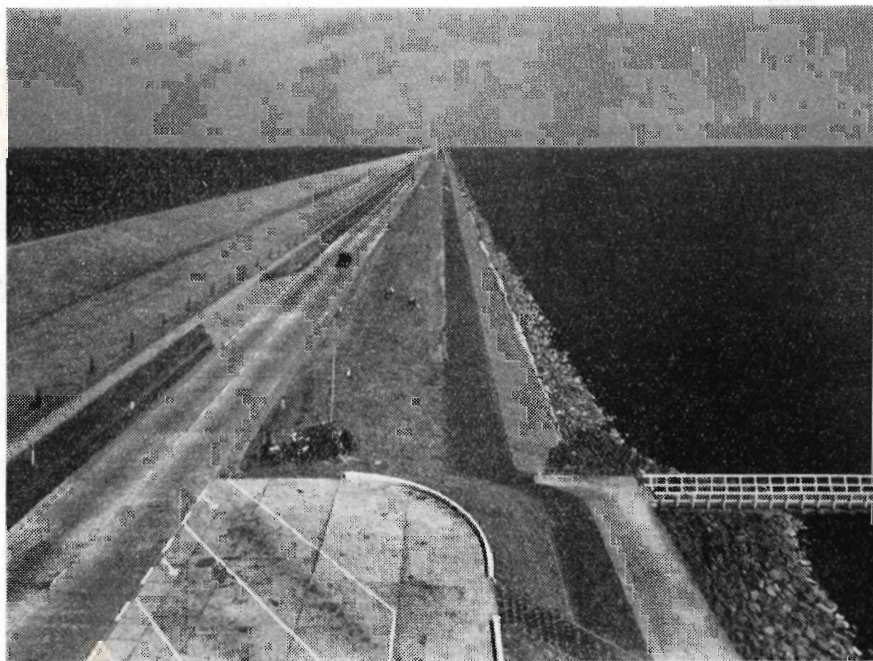
For den fremmede, der i disse år berejser Holland for at se og lære, er det imponerende at høre om, hvorledes der overalt investeres

Kort over området omkring Zuidersøen.

uhyre kapitaler. Industrielt udbygges der efter linier, der virker næsten lammende, går man videre og undersøger, hvorledes det forholder sig med investeringer, der vedrører landbruget og landbrugets fremtid, svinder det industrielle alligevel ind i format. Industriens investeringer er udtryk for, at øjeblikkets mere eller mindre ledige kapitaler skal anbringes, medens investeringerne i landbrugets produktionsapparat planlægges fremover i en næsten uoverskuelig, en næsten ængstende lang fremtid med projekter, hvor det drejer sig om milliarder af gylden. Og det er ikke noget nyt for Holland. I århundreder har man her gennemført landvindinger. Retfærdig-

vis må det vel siges, at disse foretagender har man været tvunget til. Begrebet: »at dige eller vige« er hollandsk og dækker kernen i den hollandske kamp om jorden. Alligevel er det næsten ufatteligt, at man i Holland i dag bygger videre efter retningslinier, født i dristige kulturteknikerens fantasi for mere end 100 år siden. For flere slægt-

Det 30 km lange afslutningsdige mod havet.

led tilbage i tiden fødtes frugtbare ideer, der i dag er bestemmende for endnu adskillige slægtled fremover. Det er således en kendsgerning, at en del af landvindingsarbejderne indenfor Zuidersø-området, som skitseredes omkring 1870, ventes fuldført omkring 1980. Naturligvis er detaljerne ændret og de tekniske muligheder enormt forandrede i årenes forløb, tilbage bliver det imponerende, at en ubrudt kæde af slægtleds samarbejdende fantasi, forudseenhed og tekniske dygtighed har disponeret med held over enorme pengemidler — den plan, der her tænkes på, vil i 1980 — i tiden fra 1918 — have anvendt omkring 15 milliarder gylden, d. v. s. omkring 27.000 millioner danske kroner. Offentligheden i Holland trækker ikke vejret mere nervøst af den grund. Den diskuterer detaljerne, men hovedlinierne viger man ikke tilbage for i nogen af de ansvarlige kredse indenfor organisationer og politiske partier. En fremtrædende hollandsk tekniker forklarede det overfor den, der skriver disse linier, i følgende

sætninger: »Vi ængstes ikke for produktive investeringer, når blot vi får varige produktive resultater ud af en indsats for forbedring af jorden eller indvinding af produktivt land fra havet. Er vi sikker på en varig produktivitet gør det faktisk intet, hvad det koster.«

Sådanne udtalelser må formentlig bygge på erfaringer, idet Hol-

Fra Emmeloord i Nordost-Polderen. Det moderne skulpturarbejde i bronze er anbragt over indgangen til kornbørs og mødesale. I baggrunden posthuset. Zuidersøens overflade lå tidligere i højde med bronzefigurernes hoveder.

land jo har bygget diger og erobret land fra havet så langt tilbage som før det 12. århundrede. Dengang indledte man digebygningen langs Waal og Maas, der skulle beskytte det lave land mod flodernes væltende vandmasser. Det var disse diger, der tid efter anden nåede ud til klitrække og hav, og efterhånden lukkede sig værnende om det mellemliggende land, blev et udbygget bolværk ikke alene mod floderne, men også mod havet. Indenfor digerne blev kanaler og grøftesystemer udformet, så vandet fra småsøer og de tusinder af hektar sumpet land kunne samles og af Hollands berømte vinddrevne pumper sendes udover digerandene. En dag så menneskene, at de havde sejret, og så byggede de videre — det gik dem i blodet, gav dem erfaringerne og troen på fremtiden.

Overalt i Holland finder man udtryk for, at landet arbejder med det samme lange sigt som fortiden anviste. Det mest iøjnefaldende er de store inddignings- og afvandingsarbejder omkring Zuidersøen,

men det fortjener et nøjere studie, om ikke de forskellige storstillede mere almindelige grundforbedringsarbejder, bl. a. i forbindelse med »ruilverkaveling« som det hedder på hollandsk, og som på dansk skal oversættes ved »ny fordeling af jorden«, er mindst lige så be-

En mindre ejendom i Nordost-Polderen. I modsætning til hvad skik og brug ellers er, er stuehus og udbygninger her adskilt.

tydende for det hollandske landbrugs fremtid. I området mellem Waal og Maas, hvor sådanne omlægninger af ejendomsforholdene til jorden for tiden er i fuld gang, drejer det sig f. eks. om ca. 8500 ha, og man regner med, at der, når man engang bliver færdig, vil være gennemført sådanne arbejder omfattende ialt ca. 90.000 ha fordelt over store dele af Holland. Besøger man de arealer af denne art, der endnu ikke har været arbejdet med, og derefter får lejlighed til at se allerede fuldførte arbejder, er det imponerende ud over over alt forbehold, hvad der er opnået — selv med bekostninger på op til 7000 gylden pr. ha. Staten kan dog her betale op til 90 % i tilskud og lån.

Zuidersøen har tidligere været omtalt udførligt her i tidsskriftet, men på et tidspunkt, hvor man endnu var midt i arbejdet uden at have endelige resultater at give. Det har man nu.

Zuidersøen har for størstedelen en vanddybde på 4—5 meter, så selve ideen at lukke af til havet og udtørre større eller mindre dele af dette mægtige, ca. 1500 km² store areal, lød ikke helt urimeligt, da dr. Lely i 1890 skitserede sine planer. Bunden var hovedsagelig frugtbar klæg, og kunne man spærre havet ude, ville saltvandet ingen vanskeligheder volde eftersom store ferskvandsmængder strømmede ud igennem Zuidersøen. I 1918 var planerne udformede. De omfattede bygning af et dige godt 40 km langt fra Nordhollands kyst over Wieringerøen til Friesland, og derefter inddigning af forskellige afsnit af vandområdet, ialt 5 afsnit på tilsammen 221.000 ha.

Det lyder så simpelt, men er og har ikke været det. Endnu husker ældre læsere, hvilken verdenssensation det var, da den sidste åbning i det store dige blev lukket i 1932. Ikke alene Holland jublede over det fuldførte kæmpearbejde, men en hel verden så til med undren. Diget var 90 meter bredt i nulkoten og 32 meter bredt, hvor vejbanen er bygget 8 meter over havet. I diget er der bygget flere sluseanlæg for at kunne regulere afstrømningen og disse sluser har en samlet åbning på 300 meter. Desuden er der også bygget de nødvendige skibsfartssluser for skibe helt op til 2000 ton.

Inden dette kæmpedige var færdigt havde man allerede gennemført inddæmning af det første afsnit af Zuidersøen, Wieringerpolderen på 20.000 ha i den nordvestlige krog. Denne første »polder« blev forsøgspolderen, der skulle blive mønster for de efterfølgende inddigninger. Da digerne i 1930 lukkedes omkring disse 20.000 ha, var det salt vand, der måtte pumpes ud. To pumpestationer med en samlet pumpeevne på 1700 m³ i minuttet måtte arbejde i 6½ måned for at tørlægge området, og først derefter kunne detailafvandingen med kanaler og grøfter gennemføres. Det tog alligevel 3 år, inden man havde saltet fjernet fra de afvandede arealer, så man kunne begynde at høste egentlige afgrøder. Det kan i dag ses, at de erfaringer, som den hollandske stat i disse år indsamlede ved at gå forsigtigt frem og gennemprøve alt på særlige forsøgsområder i Wieringerpolderen, så intet overlodes til tilfældigheder, har været af afgørende betydning for de videregående arbejder og anlæg i de øvrige arbejdsområder. I 1941 var alle de 20.000 ha i Wieringerpolderen under kultur, 3 landsbyer opført, jorden opdelt i ejendomme på 20 ha, et 245 km langt vejnet anlagt, 90 km kanaler (gennemsnitlig 25 m brede og 2,5 m dybe) gennemført, og bl. a. var der plantet en skov på 500 ha, hvor jorden var bedst egnet til dette formål. Jorden viste sig at være særdeles frugtbar, idet man høstede helt op til 7 tons hvede pr. ha. Navnlig var jordens kalkindhold særdeles højt.

Da man derefter i 1936 tog fat på Nordostpolderen i det modsatte hjørne af Zuidersøen omfattende 48.000 ha var saltvandet ikke læn-

BUKH Diesel

den danske traktor der vinder terrænen!

DZ-30 til mindre og middelstore gårde kr. 14.200

DZ-45 til gårde over 100 tdr. land kr. 22.500

incl. hydraulik, 3-punkts ophængning og elektrisk udstyr

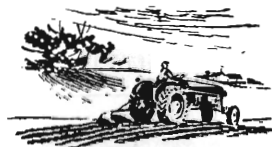
BUKH Diesel traktoren skal ses i brug, før man rigtigt kan vurdere dens fordele. Prøv den under alle forhold — i tungt og vanskeligt terræn, i fedtet føre eller bakket terræn. De vil blive forbausset over **BUKH** traktorens ydeevne, dens trækraft og ringe brændstofforbrug.

BUKH traktoren vinder frem i alt terræn, takket være dens fint afbalancerede vægtfordeling og placering af trækpunktet, der i forbindelse med differentialeløsen giver

et godt greb med de drivende hjul under de allervanskeligste forhold. Ikke alene på Deres jord, men overalt i landet vil **BUKH** traktoren snart være i gang med forårsarbejdet.

Der afsendes daglig jernbanevogne med **BUKH** traktorer til kunder.

Tal NU med en **BUKH** forhandler om demonstration. På telefon Kalundborg 1400 kan De få oplyst, hvor den nærmeste findes — der er altid een i nærheden.

BUKH Diesel

MOTORFABRIKEN BUKH A/S

KALUNDBORG

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

Telefon Skive 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

Telefon Viborg 1330

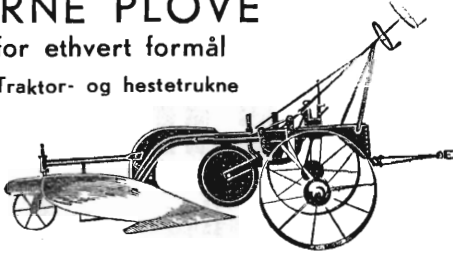
ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING ...

På jorder med fintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekøde») omkring stødfugerne.

Spørg Hedeselskabet.

MODERNE PLOVE

for ethvert formål
Traktor- og hestetrukne

Bovlund 24" traktorplov, type 9 H

Hedeselskabet bruger »Bovlund» plove

Plovfabrikken »Bovlund«

H. WILKENS

Bovlund pr. Branderup J.

Telefon: Branderup J. 66

**HAMMERUM
HERREDS**

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 6

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Tårnsilosten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk

Korsør

H. Struers chemiske Laboratorium

Apparater
Instrumenter
Glasvarer
Kemikalier

Leverandør
til Hede-
selskabets
laboratorier

AARHUS
3 16 11

KØBENHAVN
C 1402

ODENSE
3 602

**Herning Hede-
& Discontobank**

10—12½, 14½—17
Telefon 5 . 273 . 720

Philipsen & Hall A/S

Set. Mathiasgade 88 . Viborg
Elektriske anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

**Holstebro
betonvarefabrik**

v. Anton Madsen

Holstebro . Tlf. 3

Alt i Betonvarer
indentor
Dansk Ingeniørforenings
Normer

RATIN, Virginiavej 7, Kbhvn. F. Tlf. Go. *9880

Røde drænrør
indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Tlf. 67 Ulstrup

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

AALBORG
AKVAVIT.

gere noget problem, idet lukningen mod havet allerede havde forvandlet Zuidersøen til et ferskvandshav. Her blev der bygget et ringdige på 54,5 km i 4,5 m' højde og i 1941 kunne man tage fat på udpumpningen af de 1½ milliard m³ vand. Udpumpningen, der foretoges ved 3 pumpestationer, som tilsammen mestrede at løfte ¼ million m³ vand i timen var gennemført i 1942. Besættelsen af Holland

*Afslutningsdiget omkring Ost-Flevoland er under bygning.
Det indvendige fyld pumpes op.*

forsinkede imidlertid fuldførelsen, og først i 1949 var arbejdet fuldendt. Der blev årlig opdyrket og bebygget 5—7000 ha, således at der i dag findes 1600 landbrug og 300 gartnerier i Nordostpolderen omfattende ialt 42.500 ha. De anlagte landsbyer, landeveje, kanaler og diger beslaglægger ca. 3500 ha. Rundt i arealet er der anlagt ialt 2000 ha med småplantninger, læhegn og skove, idet man på forhånd var klar over, at der måtte gennemføres væsentlige læplantninger til beskyttelse af jorden, og alle landbrug og bebyggelser i det hele taget fik hver tildelt et stort antal højtstammede træer, således at alle ejendomme og haver i dag er omgivet af effektivt læ. Ved udgangen af 1956 var der 22.000 beboere i Nordostpolderen, men befolkningen ventes hurtigt at stige til ca. 40.000.

Midt i polderen er anlagt en by Emmeloord (eller Mittelmeer), som allerede nærmer sig 10.000 indbyggere, og i en kreds udenom

den er placeret en halv snes landsbyer, projekteret til hver at rumme 1000—2000 indbyggere. Emmeloord er en mønsterby, hvor alt er planlagt på langt sigt. Dens arkitektur er et interessant studium for sig, moderne linier med overraskende god skulpturel udsmykning af alle offentlige bygninger, kirker, skoler o. s. v., god placering af torvepladser, parkering, forretninger, restauranter og mødesale. Pol-

Ost-Flevoland-diget er ved at blive lukket.

derens 3 hovedkanaler mødes indenfor byområdet, så byen har også en havn af væsentlig betydning. Al transport er henvist til kanaler og landeveje — i 1957 gennemsejlede ca. 20.000 skibe kanalerne med en samlet tonnage på 300.000 tons.

Det spændende ved hele opbygningen af samfundslivet i hele området er, at det er et særligt udvalg, nedsat af staten, der dirigerer alt og bestemmer alt i disse første år, således at f. eks. grundspekulationer eller planløs bebyggelse er udelukket. Først efterhånden er det hensigten at lade det lokale selvstyre afløse statsforsorgen.

Det er udsøgte unge gifte landmænd fra hele Holland, der er hentet til polderen. De har ikke kunnet købe jorden, men har forpagtet den, foreløbig for 12 år. Ejendommene er opdelt i størrelser på 12 ha, 24 ha, 36 ha og 48 ha, og for at kunne få en af disse fuldt færdigbyggede og med alle maskiner besatte ejendomme i forpagtning må vedkommende landmand råde over en driftskapital på 1600 gyl-

den pr. ha, hvoraf han selv skal være ejer af mindst 25 %. Den årlige forpagtningsafgift for en normal ejendom er ialt 248 gylden pr. ha, og dette beløb er beregnet efter 180 gylden pr. ha jord, 50 gylden for bygningerne pr. ha og 18 gylden for bolig pr. ha.

Indenfor Nordost-polderen findes næsten 500 ha landeveje, 96 km kanaler og 65 broer.

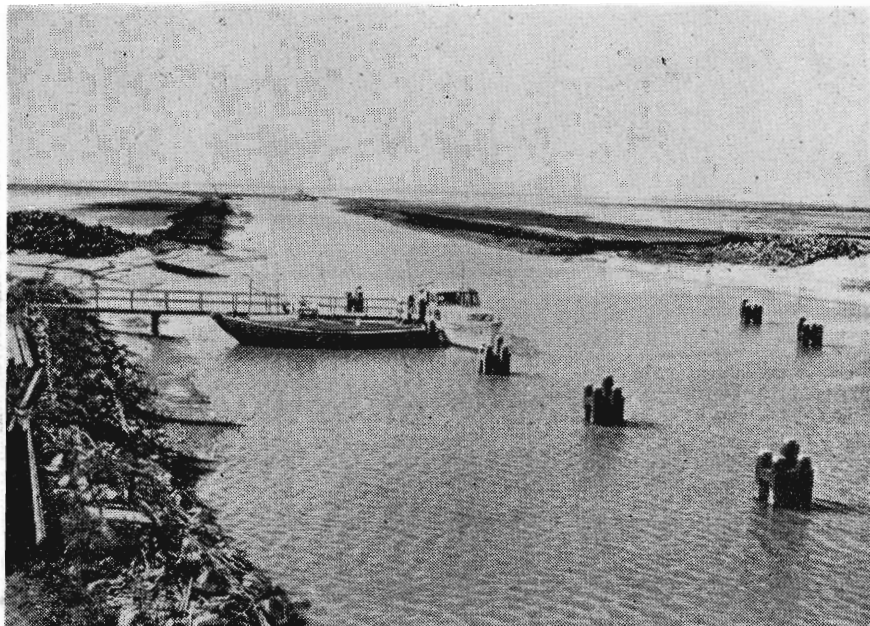

Den nordlige pumpestation i Ost-Flevoland.

Den 3. polder er man allerede så langt fremme med, at digerne er lukkede og udpumpningen forlængst begyndt. Det er Ost-Flevoland-polderen på 54.000 ha lige syd for Nordostpolderen og kun adskilt fra denne ved Ijsselflodens udløb. Det er et uhyre areal at se ud over fra toppen af en af pumpestationerne. Endnu i sommeren 1957 kun en grå flade, hvor vandet overalt blinker i pytter, men hvor kanaler og tværgående grøfter trækker delende linier op langt ud i horisonten. Alle vegne langs det 90 km lange randdige skimter man gravemaskiner, flydekraner og materiel, der arbejder på fuldførelsen. Det er ejendommeligt at tænke på, at det kun vil dreje sig om få år, før der også her vil blive plads og virkeområde for tusinder af mennesker.

Omkostningerne for Nordostpolderen var det ikke muligt at få frem, formentlig fordi besættelsesårenes vanskeligheder har forrykket billedet, men for Ost-Flevoland regner man med, at det vil koste ca. 12.000 gylden pr. ha at gennemføre det kulturtekniske, herunder

altså også at gøre jorden færdig til dyrkning. Dertil kommer så de ikke små beløb, der medgår til byggeri, plantninger, vejanlæg o. s. v. — alene opførelse af bygninger til et jordbrug på 24 ha koster andre steder i Holland 70.000—80.000 gylden, og i Ost-Flevoland er det målet at anlægge ca. 2000 landbrug, en hovedby på 30—40.000 indbyggere,

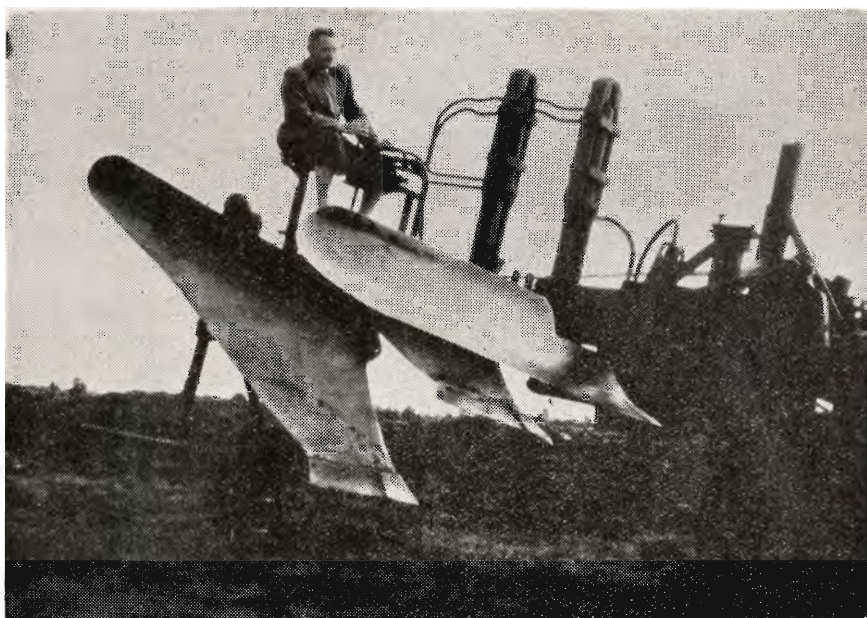
Så snart diget omkring Ost-Flevoland var lukket gik pumperne i gang. Ud fra den nordlige pumpestation opbyggedes kanalsystemet efterhånden som polderen pumpedes tom for vand.

3 mindre byer på indtil 5000 indbyggere og en halv snes landsbyer med ca. 6 km's mellemrum.

Det kan næsten svimle for en dansk iagttager ved at få disse tal udleveret, men omkring 1965 skulle Ost-Flevoland være fuldført, og når man har besøgt Nordostpolderen, tvivler man ikke om, at målet vil nås.

I Nordostpolderen er der gennemgående skabt velstand i alle de nye hjem. Overalt ser man nyskabte værdier, i høsttiden bugner jorden af vekslende afgrøder, tilfredse og glade mennesker fortæller om det eventyr, de har oplevet herude på de store flader, hvor vandet ville stå op midt på tagene, hvis det fik lov at strømme ind. De eneste utilfredse eller mindre glade er fiskerne i den særprægede lille øby Urk, der nu er blevet landfaste og må finde sig i, at turister og nysgerrige hjem søger deres lille samfund, som for få år siden lå isoleret langt ude i Zuidersøen — disse fiskere trykker deres sorte flade

To forskellige typer af hollandske kæmpepløve. De tre skær er anbragt i forskelligt og indstilleligt forhold, således at man kan blande jordlagene efter behov under pløjningen.

stråhatte længere ned i panden og tramper irriteret med de gule træsko i molens sten, medens vinden suser i deres vide lange pludderbukser.

Holland venter næppe med at gå videre til Ost-Flevoland er færdig. Planerne for endnu 2 poldere: Markerwaard med 54.000 ha og Süd-Flevoland med 45.000 ha ligger parat. Disse områder grænser mod vest til Nordhollands tættest befolkede egne, så det kan ventes, at netop disse to endnu ikke påbegyndte inddæmninger vil komme til at spille en særlig stor rolle i Hollands fremtidige næringsliv.

Det var den første verdenskrig, der satte fart i Hollands planer vedrørende Zuidersøen. Det er beundringsværdigt, at hverken den langvarige depressionsperiode omkring 1930 eller den 2. verdenskrigs ødelæggelser i Holland og den uhyre kæmpekatastrofe med oversvømmelserne i 1953 har indvirket på den energi, der arbejdes med. De understreger, at det er handling, der står bag ordene på den hollandske mindesten: »Et folk, der vil leve, må bygge på sin fremtid«.

Et mærkeår i Thy

Thy plantningsforening

holdt den 15. marts generalforsamling i Thisted under ledelse af formanden, gårdejer Poul Pedersen, Smerup. Et meget stort tal af de forskellige læplantningslaugs bestyrelsesmedlemmer var kommet til stede, og formanden betegnede det som et godt udtryk for det nære og gode samarbejde.

Formanden betegnede 1957 som et særligt mærkeår for foreningen og hentydede hermed til den store velvilje, foreningen havde mødt. Fra dyrlæge Toft og Handels- og Landbrugsbanken var modtaget meget store kontante tilskud til de læplantningslaug, der blev oprettet eller var oprettet, ialt henholdsvis 4864 kr. og 10.000 kr., og yderligere har banken givet tilsagn om endnu 5000 kr. til læplantningslaugene. Den tidligere omtalte legatgave på over 40.000 kr. fra landinspektør Smed Søndergaard var der allerede offentligt sagt tak for, men formanden ville gerne gentage denne tak, fordi den kærlighed og offervilje for landsdelens frugtbargørelse, som legatet var udtryk for, har rørt sindene dybt.

Iøvrigt oplystes, at der indenfor foreningens område i 1957 er udplantet 460.000 planter, 365.000 nåletræer og 94.000 løvtræer.

Skovrider C. F. Jensen hyldede foreningens velgørere, og gav en række oplysninger om læets fordele og hvilket merudbytte rigtigt læ kunne give. Skovrideren fremdrog resultaterne af lokale målinger

af merudbytte i 1957 ved rigtigt læ og fremhævede, at de pågældende merudbytter for læ må siges at være særlig opmuntrende, når hensyn tages til, at de klimatiske forhold i 1957 var så gunstige, at høsten blev over middel. Det må heraf klart fremgå, at selv under gunstige vejrforhold har læplantningen på Thistedegnen en betydelig økonomisk værdi for landbruget. Skovrideren fremhævede, at det må fastslås, at de mange penge, foreningens velgørere har ofret på plantningsagen, vil blive et meget betydeligt bidrag til forbedring og sikring af landsdelens økonomi. De mange gode læplantninger, som nu vokser op, vil frem i tiden stå som et både smukt og udbyttegivende minde om de mænd, de skylder deres tilblivelse.

Efter at den egentlige generalforsamling var afsluttet fandt en usædvanlig begivenhed sted, idet skovrider C. F. Jensen på foreningens vegne overrakte fhv. stationsforstander K. E. Thomsen, Vesløs, en gave som anerkendelse for hans plantningsindsats gennem de sidste 10 år. Denne indsats har heller ikke været helt almindelig, sådan som det vil fremgå af følgende redegørelse for K. E. Thomsens arbejde, en redegørelse som fortjener at blive kendt i videre kredse:

Fhv. stationsforstander i Vemb K. E. Thomsen, som er født den 4. september 1882 i Bagterp ved Hjørring og således snart 76 år gammel, tog sin afsked fra statsbanerne i 1948. K. E. Thomsen har stedse følt sig stærkt knyttet til Jyllands vestkyst, og efter afskeden fra statsbanerne købte han i 1948 et hus ved Vesløs station med udsigt til Vesløs vejle, Østerild plantage m. m. 2 år forinden havde Thomsen købt et hede- og klitareal i Tousig, Østerild sogn, på 7½ tdr. land. På arealet fandtes spredt bevoksning af selvsåede bjergfyr fra den tilstødende Østerild klitplantage. På dette areal opførte Thomsen, som disponerer over jagten i Østerild plantage, en jagthytte og ud fra denne foretoges et omfattende jordarbejde til afvanding ved åbne grøfter. Derefter er gravet huller til nypplantning af ialt 30—35.000 planter.

I 1952 købte Thomsen E s d a l p l a n t a g e, ca. 65 ha, og et tilstødende lige så stort klitareal i Vigsø sogn, hvor han straks gav sig i lag med gravning af grøfter, rydning af gråris samt oprensning af gamle tilsandede grøfter og gravning af nye. Afvandingen er nu på det nærmeste afsluttet, men ialt har Thomsen gravet mellem 6 og 7 km grøft for at fjerne skadeligt vand. For tiden er Thomsen igang med udtynding af for tætte bestande i E s d a l samt med underplantning og efterbedring, som er udført foreløbig på 1½ tdr. land, hvortil hovedsagelig er benyttet contortafyr.

K. A. Thomsen har udført alle de ovennævnte arbejder på egen bekostning og tilmed ved rent personligt arbejde uden medhjælp af nogen art. Det er enestående, at en mand efter sit fyldte 65. år op-

træner sig til at yde en så stor legemlig indsats, som Thomsen har gjort og dobbelt bemærkelsesværdigt, når henses til, at han ikke forud har haft med strengt legemligt arbejde at gøre. Men Thomsen har også haft megen glæde af det legemlige arbejde, han har udført. Det er ikke for meget sagt, at der næppe findes en mere lykkelig og tilfreds mand end Thomsen, når han efter dagens ofte slidsomme arbejde vender hjem, fordi han så i fulde drag kan nyde den største af alle glæder — skaberglæden.

»Ved sit eksempel har Thomsen vist«, udtalte skovrider Jensen ved gaveoverrækkelsen, »— og navnlig de unge bør lægge sig dette på sinde — at man aldrig bliver for gammel til at nyde arbejdsglæden, selv om det sker ved hårdt arbejde. Selvfølgelig kunne Thomsen have fået de samme arbejder udført lettere og hurtigere ved benyttelse af mekaniske hjælpemidler; men det var sket på bekostning af den arbejdsglæde, han i så rigt mål har fået ved selv at udføre arbejderne.

Atter står vi her overfor den kendsgerning, at det rent legemlige arbejde ikke er opslidende — alene ved at se på stationsforstanderen får vi syn for sagen — men det er også til fulde fastslået af de gamle hededyrkere og plantningsfolk, som i deres ansigts sved brød heden og forvandlede den til ager og skov. Disse gamle hededyrkere og deres hustruer har nemlig den højeste gennemsnitsalder af alle samfundsklasser i vort land.

Derfor er Thomsens indsats så værdifuld. Påny er det slået fast, at det legemlige arbejde ikke ødelægger os, men tværtimod er en kilde til sundhed og livslykke. Derfor er det også en særlig glæde for Thy plantningsforening i dag at overrække stationsforstander Thomsen en anerkendelse for hans store arbejde og gode eksempel til efterfølgelse for ungdommen.«

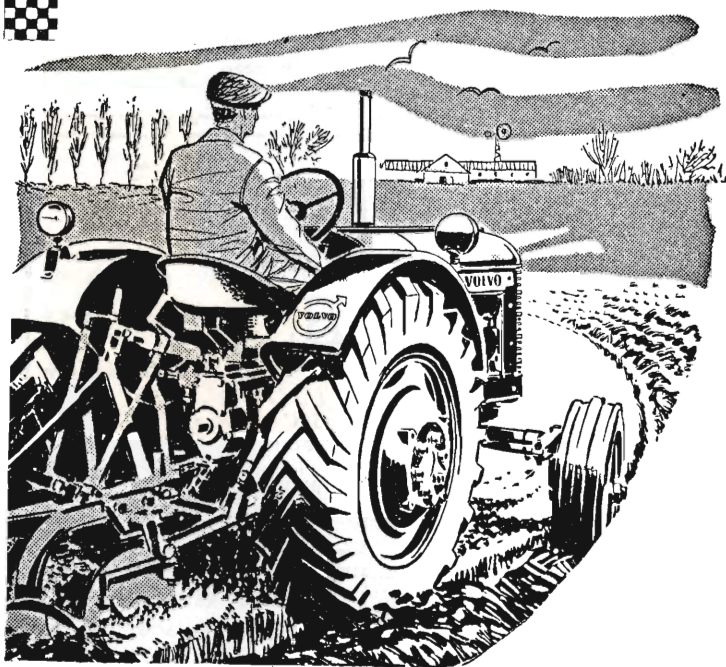

Produktionen af tørvestrøelse i 1957

De ti virksomheder her i landet, der fremstiller tørvestrøelse og tørvemuld, har i 1957 fortsat ad den opgangslinie, der har præget de senere år, og for første gang er der på et år fremstillet mere end en halv million baller. Det nøjagtige tal er 544.000 baller, fordelt med halvdelen som den mere grove tørvestrøelse og halvdelen som forholdsvis finkornet tørvemuld. Omregnet til vægt på grundlag af angivelserne fra fabrikkerne svarer tallet til godt 25.000 tons. I forhold til 1956 er der tale om en stigning på 11 pct., i forhold til 1946 drejer det sig om en fordobling af produktionen. Udviklingen gennem årene vil fremgå af den hosstående tegning.

VOLVO

er økonomisk og knusende stærk

- ✘ Stødfrit styretøj, intet ubehag ved styring i ujævnt terræn. Styret er selvoprettende.
- ✘ Den rette vægtfordeling. 33 % på forakslen og 67 % på bagakslen. Vægten kan nedsættes til 65 kg.
- ✘ Et stærkt hjerte, Volvo motorene skal aldrig udbores, det er svensk stål og svensk præcisionsarbejde.
- ✘ Kraftig 10" kobling, tåler de kraftigste belastninger.
- ✘ Bekvem kørestilling – let at køre, velaffjedret sæde, og rigtig anbragte betjeningsorganer.

Der kører nu mere end 40.000 VOLVO-traktorer i Danmark og broderlandene - en udbredelse, som bedre end noget andet viser, at VOLVO opfylder alle de særlige krav, som vore skov- og landbrugs- samt klimaforhold stiller til driftssikkerhed og slidstyrke. *De får mest for pengene, når De vælger VOLVO.*

hold Dem til

VOLVO

den holder til Dem

Aut. VOLVO traktorforhandlere:

Aabenraa: Aabenraa Automobilhandel A/S, tlf. 2 13 33. Aarhus: Jensenius Nielsen, tlf. 2 36 45. Esbjerg: J. Østergaard Vejvad, tlf. 11 22. Haderslev: Automobilhandel Hertug Hans-Gaarden, tlf. 24145. Herning: Edvard Bendtsen, tlf. 260. Holstebro: L. Hedegaard, tlf. 514. Horsens: Horsens Automobil-Import, tlf. 2 51 33. Kjellerup: Fr. Dalsgaard, tlf. 144. Kolding: Th. Opstrup, tlf. 113. Løgstør: A. Thorhauge A/S, tlf. 315. Nakskov: Carl Lumbye, tlf. 305. Nexø: Sode Motor Co., tlf. 501. Snedsted: Brdr. Rysgaard, tlf. 180. Sjælland: Bohn Jensen, Volvo traktorimport for Sjælland, tlf. Hillerød 215 og 1443. Stubbekøbing: J. M. Dressel A/S, tlf. 84 11 60. Svendborg: Nordisk Karosserifabrik A/S, tlf. 12 99. Vejle: A/S Autogaarden, tlf. 238.

VESTJYLLANDS MERGELFORSYNING

Andelsselskab

udnyttelse af lokale lejer og tilrettelægning af mergelleverancer.

Moderne grab-materiel til rådighed. - Levering af højprocentig mergel fra egne lejer.
Jordbrugskalk og pulv. kalk i fine kvaliteter fra Hillerslev Kalkværk.

Alle oplysninger og tilbud fås hos:

TRIER HØJ,
kasserer,
Vostrup.

I. M. LAURIDSEN,
næstformand,
Gørding.

JESPER JESPERSEN,
formand,
Paghsallé 2, Herning. Tlf. 793 Herning.

EMPEXO

- vandafvisende murtfarve

- den populære forsteningstarve fremstillet på basis af
HVID PORTLAND-CEMENT

Den ideelle overfladebehandling
til bygværker af enhver art.

Fås i 8 smukke farver og hvid.

Anvendes på

murværk, puds, beton m. m.

FORHANDLERE OVER HELE LANDET

Brostrøm^s

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

Røde drænrør

føres altid på lager fra 2"
til 8" - Tilbud til tjeneste

A/S **Gammelgaard**
Teglværk

Telefon 187 - Skive

Røde

DRÆNRØR

fra 2"—12" have
altid på lager
Forlang tilbud

"Sofienlund"
TEGLVÆRK

Telefon 10 Ulstrup

Frøavlscentret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533

Frøavl og frøhandel

ELEMENTBRØER

Jernbetonspunplanker — Specielle emner efter opgave.

N. SKYTTE

Ringkøbing Cementvarefabrik - Tlf. 601—602

Videbæk Cementvarefabrik - Tlf. 214

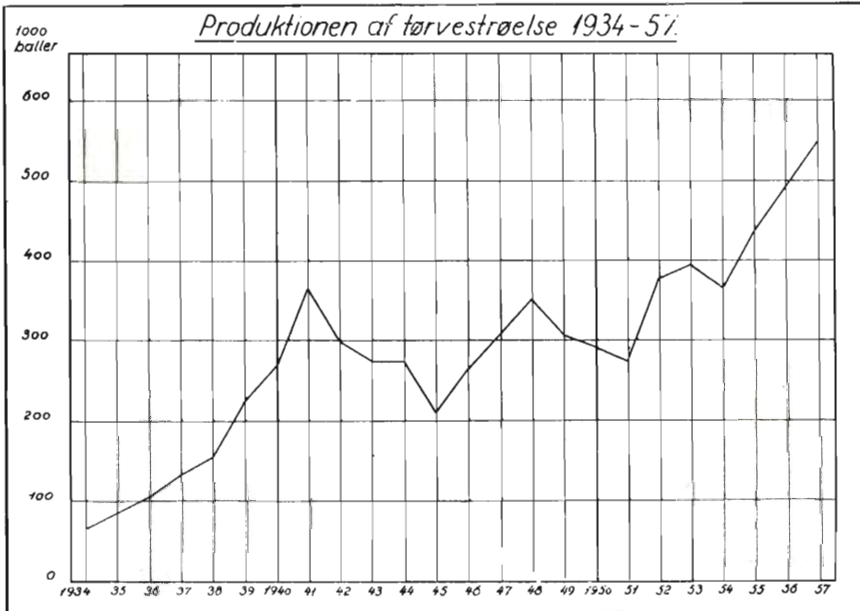
Alt i batonvarer efter D. S. 400

FORLANG „ODIN“ ØL

FINESTE KVALITETER

Selv om tørvestrøelsesproduktionen hører til de mindre blandt landets efterhånden mange grene indenfor industrien, har den dog en vis betydning, bl. a. fordi den ensidigt er baseret på en af de meget få egentlige råstofkilder, der er til rådighed, nemlig tørvemoserne. Tillige er der efterhånden oparbejdet en ikke uvæsentlig eksport, og dette er sket i særdeles hård konkurrence med virksomheder i andre

lande. I henhold til oplysninger fra Det statistiske Departement udgjorde eksporten ialt 5700 tons til en værdi af 1,3 mill. kr. for den alt overvejende dels vedkommende i hård valuta.

Heller ikke tørvestrøelsesproduktionens beskæftigelsesmæssige betydning i de egne, hvor den foregår, må overses, idet en ret stor del af arbejdet kan foretages udenfor den egentlige tørvesæson, således at det er med til at afhjælpe ulempen ved den udprægede sæsonbetonede beskæftigelse i moseegnene. Det angives, at ialt 176 arbejdere har været beskæftiget i de 10 virksomheder, der her er tale om.

Tørvestrøelsen og tørvemulden anvendes først og fremmest i fjerkræholdene og i gartnerierne, og anvendelsen er her stigende år for år. I tidligere tid benyttedes tørvestrøelsen i vid udstrækning til egentlige isolationsformål, f. eks. i ishuse etc. og tillige i etageadskillelser i huse, men disse anvendelsesområder er nu så godt som bortfaldet. Derimod anvendes den grove strøelse i ikke ringe omfang som dækningsmateriale omkring drænledninger i jorder, hvor der er fare for tilstopning af stødfugerne eller for indtrængen af sand i lednin-

gerne. I de forsøg med forskellige dækningsmaterialer, som Hede-selskabet for tiden har igangsat i Nordjylland i finsandede jorder, er der konstateret en særdeles god virkning af dækningen med tørve-strøelse.

For nogle år siden påbegyndtes i Stenrøgel mose en produktion af »pottemuld« på basis af tørvemuld, og produktet har siden fundet så god afsætning, at der i den seneste tid er dukket efterligninger op.

I udlandet arbejdes der energisk på at udnytte mosernes beholdninger af humusstoffer som »grundforbedringsmiddel«, idet man ønsker at fremstille et tilstrækkeligt billigt produkt, der kan benyttes til forøgelse eller vedligeholdelse af landbrugs- og gartnerijordernes humusindhold og således i nogen grad tjene som staldgødnings-erstatning. Hvornår et tilsvarende arbejde tages op herhjemme kan ikke siges, men når de jævnlige påvisninger i fagpressen af faren for reduktion af humusindholdet også i de danske agerjorder tages i be-tragtning, kan det anses for sandsynligt, at det vil ske ret snart.

A. K r ø i g a a r d.

Litteratur

Mekanisering af dræningsarbejdet.

- Ede, A. N.: Continuosly formed concrete tube for drainage.
 Busch, C. D.: Low cost subsurface drainage.
 Agricultural Engineering. 38 : 12, 1957 og 3 : 2, 1958.

De senere års rivende tekniske udvikling har også omfattet mange ar-bejdsgrene indenfor moderne jorddyrkning og jordbehandling.

På enkelte felter er denne udvikling endnu ikke slået helt igennem. Det skulle således antages, at en gennemført mekanisering af det tidskrævende dræningsarbejde ville være en nærliggende og fristende opgave for maskin-konstruktørerne, men det synes egentlig ikke at være tilfældet. Der er gan-ske vist i årenes løb konstrueret adskillige dræningsmaskiner og flere af disse anvendes også i betydelig udstrækning, men som helhed er situationen i dag den, at ingøn af de maskintyper, der hidtil er kommet frem, har for-mået at finde mere udbredt anvendelse.

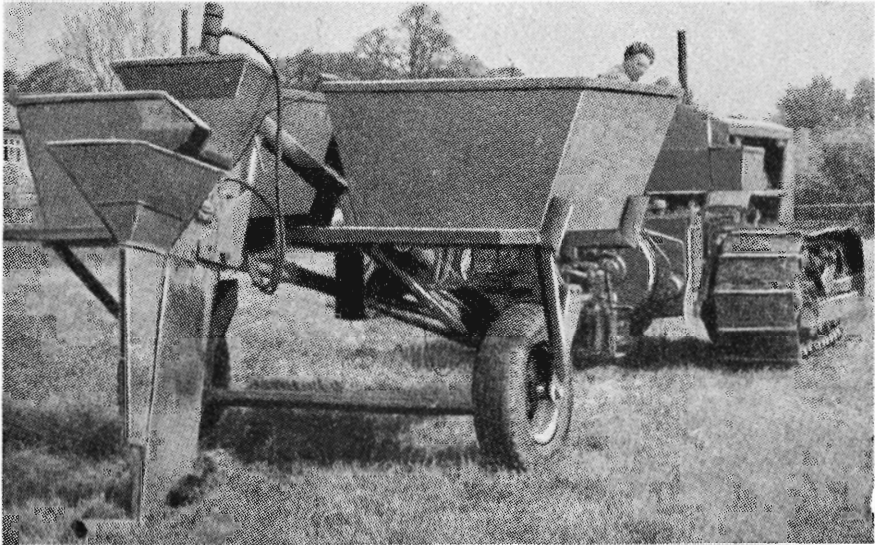
Af samme grund konstrueres der stadig nye dræningsmaskiner af vidt forskellige typer. Det ville sikkert være mere formålstjenlig, om konstruk-tørerne i højere grad samlede kræfterne om at udbygge og videreudvikle de enkelte maskintyper, frem for stadig at fremkomme med helt nye og overraskende påfund.

De forskelligartede dræningsmaskiner, der hidtil har været fremme, kan inddeles i to hovedgrupper. Til den første henregnes de maskiner, der er bygget til at kunne udføre dræningsarbejdet på omtrent samme måde, som det udføres med håndarbejde. I den mere enkle form er disse maskiner at betragte som grøftegravningsmaskiner, der opgraver en del af drængrøfternes fyld, således at afretningen af grøftebunden og nedlægningen af dræn-

rørene stadig udføres som håndarbejde. Der findes imidlertid også mere komplicerede maskiner af denne type, der er udstyret med særlige aggregater, således at de i samme arbejdsgang kan opgrave fylden, afrette bunden og nedlægge rørene.

Maskiner af denne type er ret kostbare såvel at anskaffe som at anvende, og de har derfor ikke formået i væsentlig grad at billiggøre dræningsarbejdet. De har navnlig fundet anvendelse i lande, hvor det har været vanskeligt at fremskaffe den nødvendige kvalificerede arbejdskraft.

Fig. 1. Engelsk dræningsmaskine af torpedoplov-typen udstyret med aggregater til udstøbning af cementrør i jorden. (Efter Agri. Eng.).

Til den anden gruppe af dræningsmaskiner hører de såkaldte torpedoplove. Princippet ved denne dræningsmetode, der også kaldes muldvarpedræning, er, at et torpedoformet stållegeme, der er anbragt på enden af en svær stålarm, trækkes gennem jorden, således at torpedoen udformer en ledning i jorden. Denne ledning føres enten ud til et åbent vandløb eller til en rørlagt hovedledning. Selv om disse torpedoplove kan være mere eller mindre komplicerede, må denne dræningsmetode betegnes som særdeles enkel. Hele dræningsarbejdet kan udføres af en enkelt mand i én arbejdsgang. Der kræves blot en nogenlunde stærk traktor og en passende torpedoplov.

Metodens ulemper og dens begrænsede anvendelsesmuligheder ligger i, at den kun kan anvendes på arealer med sammenhængende og plastiske jordtyper, som svær ler og dynd. Ledningerne er nemlig meget udsatte for at blive tilstoppede af nedfalden jord og småsten. Selv hvor metoden anvendes på ideelle jordtyper, må muldvarpedræningen gentages efter 3—4 års forløb.

I denne forenkede dræningsmetode ligger der store muligheder for en virkelig billiggørelse af dræningsarbejdet. Derfor synes der også i de senere år at være en stadig større interesse for at forsøge at udbygge metoden, således at dræningen ikke blot bliver mere stabil, men også kan anvendes på mindre sammenhængende jordtyper.

Englænderen A. N. Ede, der er ansat ved Cambridge universitet, har konstrueret den maskine, der ses i fig. 1. Det er en torpedoplov, hvor der i selve torpedoen er indbygget særlige aggregater, således at der, samtidig med at ploven trækkes gennem jorden, udstøbes en cementforing ind mod ledningens vægge. Det vil altså sige, at maskinen i en arbejdsgang faktisk udfører en rørdræning. Det anføres, at den anvendte cementblanding har en så stor porøsitet, at grundvandet uden vanskelighed kan trænge gennem væggen og ind i ledningen. Denne maskine må altså betragtes som en ideel løsning på problemet. Det er så en ganske anden sag, om maskinen teknisk set er i stand til at udføre arbejdet på en tilfredsstillende måde.

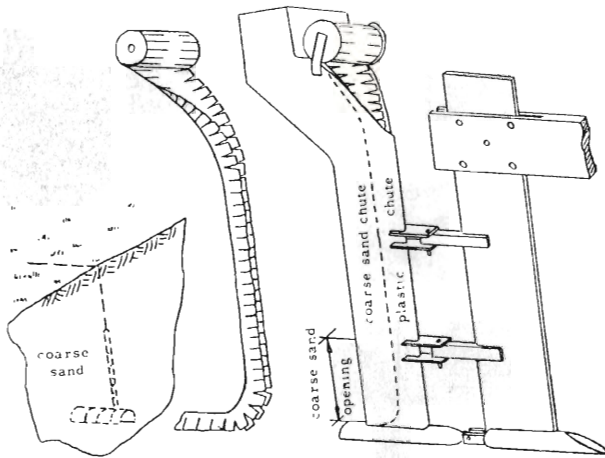

Fig. 2. Skematisk tegning af en amerikansk torpedoplov, hvor jordledningen stabiliseres med et plasticbånd. (Efter Agri. Eng.).

Mere enkel er den maskine, der skematisk er tegnet i fig. 2. Det er ligeledes en torpedoplov, der er konstrueret af amerikaneren C. D. Busch. Maskinen er udformet således, at der bag den egentlige torpedoplov er anbragt et ekstra plovlegeme, der er udformet på en særlig måde. Øverst sidder der en rulle med et plasticbånd, dette bånd føres under arbejdet ned gennem plovarmen og ind i ledningen, hvor det danner en u-formet hvælving. Denne delvise udføring af ledningen skulle i væsentlig grad formindske risikoen for, at den tilstoppes med nedfalden jord.

Den omstændighed, at der f. eks. i U. S. A. anvendes ca. 100 mill. kroner om året på dræningsarbejder, vil sikkert betyde, at der fortsat vil komme nye dræningsmaskiner frem. Men som nævnt er det endnu vanskeligt at se, efter hvilket princip fremtidens maskine vil blive konstrueret. De ovenfor omtalte maskiner må foreløbig betragtes som nye og interessante led i udviklingen frem mod maskiner, der kan udføre dræningsarbejdet på en god og billig måde.

K. Sandahl Skov.

I få ord —

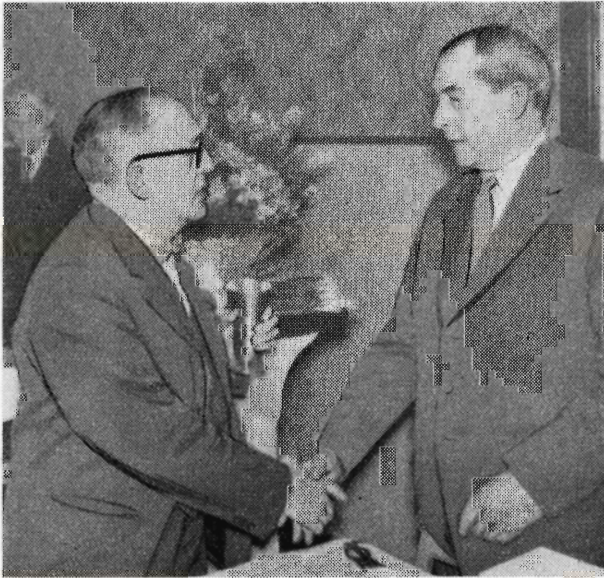
* *

Den 9. Nordiska Skogskongressen afholdes i Sverige i tiden den 25.—30. august 1958. 30 ekskursioner er tilrettelagt, deraf de syv for kongressens damer. Kongressens højdepunkt ventes at blive sammenkomsten i Stockholm den 29. august.

*

Hædret med Hedeselskabets sølvbæger

Ved en festlighed i Ringkøbing den 31. marts overrakte direktør Niels Basse fhv. sognerådsformand i Velling, gårdejer Mads Madsen Hede-

selskabets sølvbæger efter indstilling af Ulfborg-Hind herreders landboforening.

Ved overrækkelsen understregede direktør Basse, at sølvbægeret tildeles Mads Madsen for dennes store indsats for landvindingsarbejdet på Ringkøbing-Skjern egnen. I den sidste snes år er der her gennemført ca. 20 forskellige større og mindre hovedafvandinger omfattende ialt ca. 10.000 ha og yderligere er ca. 4—5000 ha under projektering, deraf Skjernaaprojektet med ca. 3700 ha. Mads Madsen er formand for det i 1940 nedsatte Ringkøbing Fjord-udvalg, således at et meget stort og ansvarsfuldt arbejde har påhvilet ham.

*

Morsø plantningsforening har i 1957 udleveret betydeligt flere planter end året før, nemlig 30.500 nåletræer og 21.300 løvtræer mod henholdsvis 14.000 og 11.000 i 1956.

*

I foråret 1957 hærgedes Lammefjordens inddæmmede arealer i nogen grad af jordfog og deraf følgende sansdkader. På Ods herreds plantningsforenings initiativ er der nu optaget forhandlinger om at få gennemført betydelige læplantninger rundt i Lammefjorden. Forstassistent

Buus - Hansen, Hedeselskabets kontor i Slagelse, arbejder med planer for udførelsen.

*

Den altid ventede og uundværlige nye udgave af »Landøkonomisk Årbog« foreligger nu for 1958, a jourført på alle områder og igen noget udvidet. Bogen er nu på 296 sider koncentreret stof.

*

Brandfaren i de tørre forårsmåneder

Mange af dette tidsskrifts læsere genkender sikkert den tegning, som her er gengivet. I sommerhalvåret stempler Hedeselskabets frankeringsmaskine dette motiv på kuverterne for at

minde publikum om, at uforsigtighed med ild og tobaksrygning på heder og i plantager kan resultere i at store værdier bliver flammernes bytte.

Som en yderligere påmindelse er der forskellige steder ved plantagerne opsat skilte, der forbyder tobaksrygning i tiden 1. marts—31. oktober.

Der kan være grund til også at nævne brandfaren ved afbrænding af halm og visent græs. Justitsministeriets bekendtgørelse af 4. juni 1948 angående forsigtighedsforanstaltninger ved afbrænding i det fri af halm og lign. forbyder bl. a., at afbrænding foretages inden for en afstand af 100 m fra plantager; såfremt vinden blæser imod

plantagen skal afstanden være mindst 200 m, og i stærk blæst må afbrænding overhovedet ikke finde sted.

Ig.

*

A/S Give plantage udbetaler 9 % i udbytte for 1957. Årets driftsregnskab balancerede med 65.987 kr.

*

Tyskland har udgivet et frimærke som propaganda i kampen mod skovbrande. Det er et sort-rødt 20 pf. mærke. Tværs over nogle afsvedne trætoppe står trykt »Verhütet Wald-Brände«, d. v. s. på dansk: »Undgå skovbrand«.

*

Overførster, kammerherre O. Fabricius, Vallø, har gjort sig til talsmand for et opsigtsvækkende forslag om oprettelse af et fond, hvis mål skulle være at tilvejebringe så store midler, at man i givet fald kunne erhverve arealer, der truedes med kultivering, hvorved særlig karakteristisk eller værdifuldt fugleliv blev bragt i fare for ødelæggelse.

*

Statsskovenes udbytte

Statsskovdirektoratet har udsendt sin udbytteoversigt for 1956—57.

Statsskovarealerne omfatter 83.202 ha, hvoraf 64.315 ha er bevokset, således at statsskovene udgør 17 % af landets samlede træbevoksede areal. 62 % er bevokset med nåletræ, 25 % med bøg og 7 % med eg. Hededistrikterne omfatter 23.308 ha med ca. 90 % nåletræ. Ialt er der det pågældende år hugget 414.451 m³ salgbar vedmasse, hvoraf 75 % er aflagt som gavntræ. I hedeskovdistrikterne, hvor meget store arealer tilhører de helt unge aldersklasser, er der gennemsnitlig hugget 2,8 m³ pr. ha og kun 83 % af det planlagte. Den gennemsnitlige hugst for alle statsskovarealerne har været 6,4 m³ pr. ha.

I hedeskovdistrikterne er der i 1956—57 anlagt 845 ha nye kulturer, en hel del mere end planlagt.

Statsskovenes værdi er efter den 11. alm. vurdering i ejendomsskyld opført til 80,4 mill. kr. Årets nettoudbytte — når lystskovene undtages — har udgjort 8,6 mill. kr. Skal der tages hensyn til forrentningen med 4½ % af den bogførte værdi (der udgør 30 mill. kr.) udgør overskudet 10,7 % af ejendomsskylden.

CUPRINOL

MOD

FORRAADNELSE OG SVAMP

CUPRINOL er afprøvet og godkendt af saavel Statsprøveanstalten i København som Statens Provninganstalt i Stockholm og er det første Imprægneringsmiddel, der af Boligministeriet er blevet godkendt til Brug ved statsstøttet Boligbyggeri.

CUPRINOL er altid en Garanti for den størst mulige Effektivitet paa Konserveringens Omraade.

Forlang Redegørelse og Vejledning.

AKTIESELSKABET

KYMEIA

GLENTEVEJ 61 - KØBENHAVN NV - C. 7516 - 7517

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening
Vesterbrogade 15
København V
Telef. 6659 - 5974

for effektiv
RUSTBESKYTTELSE

Fås hos alle Farvehandlere

**CARLSEN
& PLENGE**

København
Søborg

Altid prima røde drænrør

Silkeborg, Herning og omliggende
teglværkers salgskontor

Torvet 6, Silkeborg

Telefon 1200

repræsenterer følgende værker:

A/S Lysbro Teglværk
De Forenede Teglværker,
Lysbro
Bøgild Teglværk, Lysbro
Vinderslevgaard Teglværk
Paarup Teglværk

Bjødstrup Teglværk
Gjern Teglværk
Visgaard Teglværk
Højriis Teglværk, Ikast
De forenede Midtjydske
Teglværker, Herning

Det gensidige forsikringselskab

Dansk Plantageforsikringsforening

tegner forsikring for genplantningsværdien for nåletræs-plantager overalt i Danmark. — Indskud een gang for alle 1 kr. pr. ha. Arlig præmie pr. ha 50 øre, minimum 2 kr. Vedtægter og indmeldelsesblanketter ved henvendelse til

FORENINGENS KONTOR I VIBORG
Telefon 1340

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKEFORSIKRING

Telefon Minerva 380
Gensidigt selskab

Vester Farimagsgade 19
København V.

*
Ansvarsforsikring

*
Automobilforsikring

„Cimbria“

Tømmerhandel

Aktieselskab

AABENRAA

Indhent tilbud

CLOC

Liqueur
Gin
Whisky

Kloakrør — Landbrugsrør
Monierrør — Spidsbundsør
Mærket Δ 33, leveres overalt

Hovedkontor tlf. Ringsted 468
Fabrik: Hedehusene, telef. 18
— Birkerød — 468

Ringsted Cementvarefabrik og Tømmerhandel A/S

STRYG elektrisk...

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

v/ E. M. Christiansen, Aarhus

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 2 73 12
Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birk — Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 14
FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARER
Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
FORLANG TILBUD

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby - Telf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelse fra 2 til 15 tommer

Indhent tilbud - Tlf. Højslev 3

Krogsgades Cementstøberi

J. Halvorsen & Søner
Kontor
Dannebrogsgade 22, Aarhus
Telefon * 2 55 99

Ny fabrik i Vejlbj

Alt i betonvarer D. S. 400

Viborg Andels-

Svineslagteri

vore udsalg bring. i erindring

Tlf. 137 og 779

Kaas- Briketter

Hovedforhandler:

Nordjyllands

Kulkompagni

Nørresundby

Telf. 4227 . 4228

Fabrik: Kaas

Telf. Kaas 11

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

ALLEN-TRAKO

Græsslåmaskinen for kanalkanter,
underskov og diger m. v.

FRIMODT KONNING

TRAKO MANUFACTURING

Pjedsted - telefon 60

Eneforhandling

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum

Kristrup pr. Randers

Tlf. 400 Randers fri not.

Kun Δ mærkede varer

føres

Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

A/s Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896

Telefon 94 Skive

FRØAVL FRØHANDEL

LOMBORGS PLANTESKOLE

GRANHØJ v. AALBORG

TLF. 2 01 01

TLF. 3 40 40

Stort farveillustreret katalog
sendes gratis
på forlangende

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (4 lin.)

Sct. Mathiasgade 68

Kontortid: Kl. 9—15

Lørdag: Kl. 9—13

Aftenekspedition:

Fredag: Kl. 19—20

Filialer:

Karup

Flyvestation Karup

Mammen

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved I. T. Birk . . . . . Telef. Rødkjærsbro 14

FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARER
Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
Forlang tilbud

LÆRK

Vi kan tilbyde skovejere
20,000 japansk lærk $\frac{2}{1}$.
50—80 cm. i ekstra prima
kvalitet til meget rimelig
pris.
Prøve sendes gerne.
Forlang tilbud.
Omgående ekspedition.

Ingemann Christensens
PLANTESKOLE
Salling pr. Vindbløss
Tlf. Brøndum 130

Vestjysk Trælasthandel

Varde
Betonvarefabrik

H. Kunøe og Aage Pedersen
Varde . Tlf. 519 - 520

Landbrugsrør
(drænrør)
efter Ingf. normer
FORLANG TILBUD

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontor i
Karup og Kølvrå

Viborg Papir-Comp.

Papir & Papirvarer en gros
Bogtrykkeri
Kontorforsyning

Sct. Mathiasgade 31—33
Tlf. Viborg 802—803

Teglværkernes
SALGSKONTOR

ESBJERG
Telefon 265 - 546

Drænrør

2"—15"
Mursten - Tagsten

**PALUDANS
PLANTESKOLE A/S**
KLARSKOV

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer

Forlang prisliste
TELEFON KLARSKOV 9

Hulkjærhus
Planteskole

RØDKJÆRSBRO
Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

Stenvad

CEMENTSTØBERI

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

GUGKALK
gi'r Grøde

Faa fuldt Udbytte af
Jorden. Brug vor aner-
kendte Jordbrugskalk
— det betaler sig!

GUG KALKVÆRK A/S
Elmealle 2, Hasseris. Tlf. Aalborg 21288.

**Betonklinker
Isoleringsplader**

A/S FISKBÆK
BETONKLINKERFABRIK
TELF. HERBORG 12

A/S **FROCONTORET**
KOLDING

Telf. 43 - 313

**FROAVL
FRØHANDEL**

Bjerringbro
Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Tlf. 111 Bjerringbro

ALLE
 Δ MÆRKEDE RØR
impregnerede
og uimpregnerede

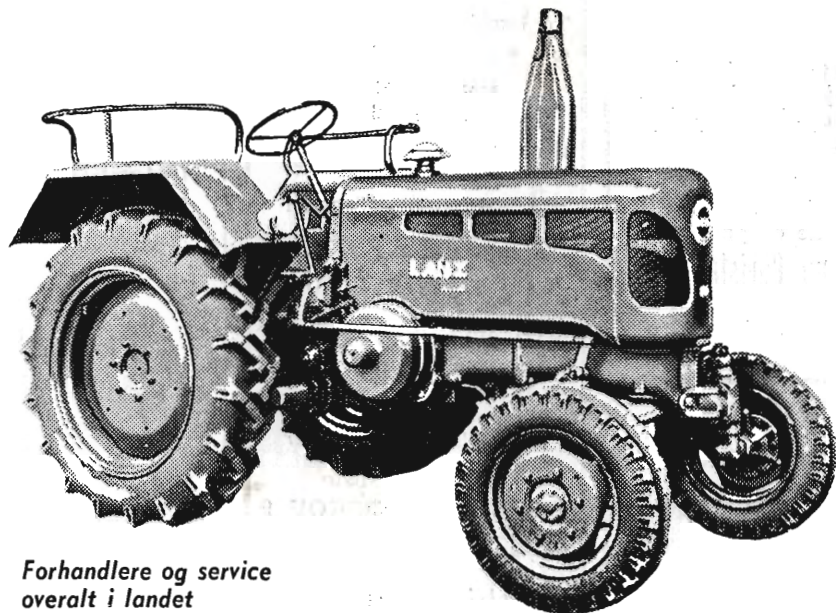
Stort lager
Altid leveringsdygtig

Røde
drænrør

D. S. nr. 403, syrefast kvalitet

● Fredenshøj Teglværk
Aabenraa Telefon 22127

LANZ Bulldog

Forhandlere og service
overalt i landet

LANZ BULLDOG
er den mest enkle, robuste
og driftsikre dieseltraktor
paa markedet.

LANZ BULLDOG
dieseltraktor arbejder med
verdens laveste brændstof-
forbrug.

LANZ BULLDOG
er hypermoderne med alt
tænkeligt udstyr.

LANZ BULLDOG
sælges paa fordelagtige be-
talingsvilkkaar.

Forlang venligst brochurer
og priser hos den nærmeste
LANZ BULLDOG
forhandler eller hos

LANGREUTERS
Gl. Kongevej 3, Kbh. V.
Telefon: Hilda *10 90

- et mesterværk